

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 240—
za pol leta . . . 120—
za četrt leta . . . 60—
za en mesec . . . 20—
za inozemstvo celoletno K 440—

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto . . . K 40—
za inozemstvo . . . 55—

SLOVENE

== Inzerati: ==
Enostopna poltvarsta (39 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 39/9 mm K 15.
Izba vsak dan izvzemši
ponedeljka in ineva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nehranirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 na naročilu in št. 349 za oglaš.,
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bosn.-herc. 7563.

Vsem organizacijam SLS!

Prihodnji torek bodo začele voliti ob-
čine po deželi svoje občinske zastope. Po-
zivljamo vse svoje organizacije, da nam
nemudoma javijo zanesljive podatke o iz-
idu volitev. Vedite, da nameravajo liberalci,
ki so bili v mestih že tepeni, potvoriti izid
volitev in mistificirati javnost.

Somišljeniki! 280 občin je že v naših
rokah. To je dejstvo! Nasprotnikom ne po-
мага nobeno zavijanje preko tega dejstva.
Na delo! V boj za samoupravo občin!

Tajništvo SLS.

Nič ne pomaga.

Občinske volitve delajo demokratom
in samostojnežem hude preglavice v kljub
temu, da je prikrčila vlada občinski voliv-
ni red njim v prid. Vlada je najprej razpi-
sala volitve v mestih in nato v tistih ob-
činah, v katerih upajo dobiti samostojni
še največ glasov, najprej, da bi tako vpli-
vala na izid volitev v drugih občinah. Tudi
občni zbor Kmetijske družbe se je moral
vršiti preje, da bi napravil vtis v slovenski
javnosti in Belgradu, Belgrajsko demokrat-
sko časopisje je proglasilo velikansko
zmago demokratov in samostojnežev na
občnem zboru Kmetijske družbe. Zamol-
čalo je pa seveda, da je imela lista SLS
57 glasov absolutne večine, v kljub temu,
da so na občnem zboru glasovali kot
kmetje tudi liberalni podeželski magnati
ki nosijo kmetško obleko samo na občnih
zborih Kmetijske družbe, in v kljub temu,
da volitve v kmetijskih podružnicah v
mnogih krajih na Kranjskem niso bile pra-
vilne in so volili delegate naročeni ljudje,
ki s kmetijstvom in Kmetijsko družbo ni-
majo prav ničesar opraviti.

Predsednik dež. vlade dr. Baltič je
dvignil ves vladni aparat v pomoč pro-
dajajoče demokratske stranke in njihovega
samostojnega priveska. Okrajni glavarji
imajo polno posla in preiskujejo kandida-
tom SLS obsti in srce. Iz naših kandidatov
skušajo napraviti pristaše demokratov in
samostojnežev in vse kompromisne liste,
v katerih je večina SLS, proglašajo za »na-
predne«, to je demokratske ali samo-
stojne.

Sporredno z vladno akcijo objavlja de-
mokratsko časopisje lažniva poročila in
zatrjuje, kako dobro da stojijo po deželskih
občinah šance za demokrate in samostoj-
ne. Seveda pri tem ne navaja nobenih

imen in nam je demokratsko časopisje še
do danes ostalo dolžno odgovor na vpra-
šanje, v kateri občini v celi Sloveniji da je
vložila kandidatno listo samo demokrat-
ska stranka. Demokratje imajo vedno pol-
na usta o svojih zmagah, kadar se jih pa
potiplje za žilico in bi morali navesti kon-
kretne slučaje, pa je konec njihovega
zmagoslavja!

Nič ne pomaga, niti v mestih, v svojih
najmočnejših postojankah, prav nikjer niso
mogli dobiti večine in so doživeli narav-
nost strahovit poraz, zlasti v Mariboru,
kjer so od 40 odborniških mest odnesli sa-
mo še 7. Nobeno zavito poročevanje o de-
janskem stanju in Belgrad ne bo na tem
prav nič izpremenilo. Še predno je ljud-
stvo šlo na volišče, je pokazalo, da je po
svoji ogromni večini proti demokratom in
SKS, ki se je zbala ljudske sodbje in po-
stavljala kandidatne liste pod različnimi
drugimi imeni.

Tudi to ne bo nič izdalo in izpreme-
nilo na končnem rezultatu, da je vlada za-
vrnila vse upravičene pritožbe SLS proti
številnim sleparijam samostojnežev, ki v
mnogih krajih niso mogli sestaviti svoje
liste drugače, kakor z varanjem. Podpise
za kandidatne liste so pridobili z različni-
mi prevezami. Tako so se mnogi začudili,
ko so čitali svoja imena na kandidatnih li-
stah SKS in so svoje podpise v zelo mno-
gih slučajih preklicali, ker so bili presle-
parjeni. Ni nam znano, da bi bila vlada do-
sedaj le v enem takem slučaju ugodila pre-
ključu naših ljudi. Tako se seveda dogaja,
da premnogi kandidatje na samostojnih li-
stah sleparijo z listo SLS, g. dr. Baltič pa
sme mirno poročati v Belgrad, koliko pra-
vih kandidatov štejejo kandidatne liste
SKS in SLS.

Volivci, pomedite povsod z centrali-
stičnimi korupcionisti in glasujte za kan-
didate SLS!

Za ravnopravnost.

(Iz govora narodnega poslanca dr. Janka
Šimraka v seji ustavotvorne skušnice dne
20. aprila 1920).

Pogodbe in obveze.

Gospodje! Vsi naši razgovori tu v Bel-
gradu so se gibali v tem pravcu in vsi smo
to v svojih središčih čuvali in vsa naša javnost
je tako čutila in mislila, da ko se ustanav-
lja država, se mora ustanoviti na temelju
ravnopravnosti in sporazuma vseh treh
plemen. Danes pa nas g. Ljuba Jovanović
pozivlje in pravi: »Dajte, odprite mi adre-
so Narodnega veča in odgovor regenta
Aleksandra in povejte mi, kje je tu zapi-
sano, da mora biti sabor v Zagrebu, sabor

v Sarajevu, sabor v Novem Sadu? Kje je to
zapisano? Kje je vaš program v tej adresi?«
Gospod Pribičević je svoj čas rekel v Za-
grebu, da je ta adresa bila teatralna poza,
manifestacija, danes pa vstaja g. Ljuba
Jovanović in pravi, naj mu pokažemo, kje
je to v agresiji zapisano, kje je zapisan naš
program.

Kadar se more kaka listina iz zgodo-
vine našega narodnega edinstva potom iz-
pačenja uporabiti za centralistično stališče,
potem pravijo, da je to pogodba in zakon.
Kadar je pa treba to pogodbo uporabiti
proti centralizmu, tedaj pravite: to je bila
manifestacija, pesem, evolucija, akomodaci-
ja. Evolucija in akomodacija sta dve jako
lepi besedi, toda kadar se sprejme močna
obveza, tedaj se ta obveza po poteku 24 ur
ne more tolmačiti z evolucijo in akomodaci-
jo, kajti dane besede se ne prelamljajo
tako, kakor se lomi suh les na kolenu.

Gospodje, mi v adresi in v odgovor
nismo mogli spraviti celega svojega
programa. Komu bi bilo to podobno? Mi ni-
smo mogli dejati v adresi, da hočemo te in
te pokrajine, nego smo rekli, da naj to reši
ustavotvorna skupščina brez majorizacije
plemena, a to je ravno glavno. Mi smo svoj
program orisali ter je bil vsakomur dobro
znan.

Mogel bi vam govoriti o mnogih zani-
mivih podrobnostih iz Narodnega veča, a
nočem vam s tem presedati. (Dr. Edo Lu-
kinić: Šimrak je bil največji centralist!)
Jaz bom g. dr. Lukiniću na to odgovoril.
Prosim ga, naj me ne izživa. (Dr. Lukinić:
Poslušam.) Odgovoril bom na provokacije
z gesto, ki vam bo jako neprijetna. (Dr.
Lukinić: Povejte, zakaj ta ustava ni v
skladu z odgovorom na adresi? — Veče-
slav Vilder: Šimrak je bil centralist.) Gosp.
Vilder je rekel, da sem bil centralist. Tu
je moj govor, ki sem ga govoril v Zagrebu
povodom debate v osrednjem odboru Na-
rodnega veča pred odhodom delegacije v
Belgrad. V uradnem zapisniku te známe-
nite seje ima moj govor to-le vsebino (čita):
»Gosp. Šimrak govori o potrebi narodne-
ga edinstva in kritikuje strankarstvo radi-
kalnih Hrvatov, Slovencev in Srbov. Vpra-
šanje republike in monarhije je samo for-
malne narave. Glavno je notranja izgrad-
ba države, da bo demokratska, kjer kralj
ni nič drugega nego nasledni predsednik
republike. Glavno je za nas vprašanje
agrarnja, vprašanje kolonizacije, vprašanje
bank. Mi smo vsi za federalizem.« (Ploska-
nje na desnici. — Vilder: Ali je to tiska-
no?) Tiskano je, gosp. Vilder. Dati vam
morem to knjigo. Dati vam morem ves moj
tedanji govor. (Minister Sv. Pribičević: A
kje ste imeli ta govor?) V Zagrebu, v Na-
rodnem veču, pri debati v osrednjem od-

boru. (Minister Pribičević: Tega govora ni
nihče slišal v Narodnem veču. Ali ste imeli
ta govor tudi pred Žarkom Miladinovi-
čem?) Da, ravno v tem govoru sem ljuto
napadel Miladinovićevo velikosrbstvo. (Po-
ročevalec dr. Laza Marković: Zakaj niste
preje povedali, da ste za federalizem. Dve
leti ste govorili, da ste za unitarno državo.
— Valerijan Pribičević kliče nekaj govori-
niku.) Gospod Marković, toliko smo v teh
dveh letih govorili o avtonomiji, da je naj-
uglednejši član vaše stranke pristal na na-
šo stran. Star je pregovor: Contra factum
non datur argumentum. Toda g. Valerijan
Pribičević more tudi proti dejstvu najti
argumente. To je njegova logika.

Živa resnica je, kar je rekel g. Vilder,
da sem si jaz prizadeval, da bi struje, ki so
šle malo bolj na desno ali na levo, zaradi
dobrobiti našega narodnega edinstva in te
države, medsebojno zblizali. (Ploskanje na
desni.) Toda če bi bil jaz takoj izpočetka
vedel, da je na desnici, na strani g. Pribi-
čevića tako neiskrena politika, ki se je po-
kazala dne 1. marca 1919, ne bi bil kaj
takega nikdar poizkušal. To je moj centra-
lizem. (V. Vilder: Izpremenjeno mišljenje!
To je, kar sem hotel konstatirati.) Po tem,
kar sem tu navedel, je vaša konstatacija
smešna.

Govor poslanca Janeza Brodarja

v seji konstituantne dne 27. aprila 1921.

(Dalie.)

B) Strah pred zapostavljanjem naših
pokrajin.

Ker smo od Belgrada predaleč odda-
ljeni, se bojimo še nečesa drugega, kar
vam moram, gospodje, tukaj prav odkri-
to povedati. Mi se bojimo, da bi se v uprav-
nem oziru naše ozemlje ne zapostavljalo.
Ne maram se tu sklicevati, gospodje, na
razmere v Avstriji, ki so pokazale tudi to,
da so dotične pokrajine, ki so bile blizu
Dunaja (Nižja in Gornja Avstrija), procvitale,
naš jug so pa zapostavljali. Temu se
ni čuditi. Omenjene pokrajine so bile bli-
zu centrale, imele so v njej svoje uradnike,
ljudje so imeli zadnjo instanco takorekoč
pred nosom, da so lahko urgirali rešitev
raznih zadev — ni vruga, da bi ne bili do-
segli vsega, kar so želeli!

Podobno se tudi mi bojimo, da bodo
naše pokrajine, daleč oddaljene od Bel-
grada, zaostajale v gospodarskem, social-
nem in kulturnem oziru. Izkušnja nas uči,
gospodje, kako rada obleži kaka vloga za
dolgo časa v ministrstvih in kako draga so
pota, če morajo naši ljudje prihajati v Bel-
grad, da malo podregajo.

LISTEK.

Bled v prozi.

Že od leta 1918. se blejski lažidemokratje na vso moč trudijo, da bi še pred
novimi volitvami prekucnili občinski od-
bor z županom in se sami polastili te obla-
sti. V to svrhom se in so se posluževali naj-
nižjih sredstev in, kaj ne, gospod graščak
Kenda, še prav pred kratkim je potovala
v Ljubljano ovadba, s katero naj bi se zad-
nji teden pred volitvami dosegel razpust
občinskega odbora. Ta boj se vrši med pri-
potovanimi tujci in domačini, ker priseljeni
tujci si hočejo z vso silo in za vsako ceno
podrediti pristne domačine. In med temi
strastnimi preganjalci našega domačega
ljudstva se posebno odlikuje kot slepo
orodje graščaka Kende onemogli dvorni
svetnik g. dr. A. Ferjančič, kateri je v svoji
zloznani sramotilni brošuri na najprostejši
način opljuval in opsoval blejsko domače
ljudstvo. Zaponniti pa si je treba, da je to
brošuro založilo in izdalo blejsko prometno
društvo in se bo treba s to brošuro kasneje
še natančneje pobaviti.

V tej sramotilni knjižici se nahajajo
nasveti in očitanja, katere je zmožen napi-
sati le v službi graščaka Kende se nahaja-
joči avstrijski dvorni svetnik, kateri se je
očividno iz strankarskih namenov na ta
način vrgel nad blejski občinski odbor in

nad zdravniško komisijo, v kateri je sam
toliko let sedel ter se, kakor dokazuje sam
v tej brošuri, izkazal popolnoma nezmož-
nega.

Ko je l. 1911. zadnji občinski odbor
prevzel upravo občine, je prevzel pred-
vsem v svoj delovni program tri važna
dela, katere je tudi kljub vsem oviram s
strani liberalne gospode sijajno izvršil.

Sklenil je zgraditi vodovod, prekrbeti
Bledu prepotrebno električno luč in pa re-
šiti zdravniški dom s parkom in ga prevzeti
v občinski last. Zdraviški dom s parkom
je bil takrat last zdravniške komisije in tako
zadolžen, da je bila sodna dražba pred
vrati in skrajna nevarnost, da pride za
večno v privatne roke. V teku treh let se
je to ogromno delo nesebično in trezno mi-
slečemu občinskemu odboru posrečilo iz-
peljati in je bilo ob izbruhu vojne vse ure-
jeno in do malega dokončano. Električna je
posvetila, Bled je dobil okusno, zdravo
pitno vodo, zdravniški dom s parkom pa je
prešel po trudapolnem, z raznimi kompli-
kacijami združenim delom v last občine ter
bil za vedno obvarovan raznih spekulacij.
Ta lastna občina tudi danes poleg
važnosti reprezentira veliko premoženje.

Da, Bled bi ostal za nedogleden čas
ali za vedno gorska vas, da ni sedaj še po-
slujoči občinski odbor hitro in intenzivno
se prijel tega dela in ga s podvojenim na-
glico izvršil. To delo bode ostalo z zlatimi
črkami zapisano v zgodovinski knjiži blej-

ske občine in ne dr. A. Ferjančič, ne gra-
ščak Kenda in nobeno prometno društvo
ne bode zamoglo tega izbrisati.

Prišla je svetovna vojska ter naredila
tudi delovanju blejskega občinskega odbora
konec in mu naložila druge naloge, ka-
tere so oni odborniki, ki so še ostali doma,
tudi premagati zamogli. Bled je bil po voj-
ski gotov med vsemi južnimi letovišči naj-
bolj prizadet in bode na prizadevanju mu
poškodbah še nekaj časa trpel. Prišel je
prevrat in konec vojske. To priliko so pa,
kakor drugod po Sloveniji, tudi blejski li-
beralci, ki so bili do takrat po raznih luk-
njah poskriti, porabili, stopili so na dan z
vso njim lastno surovostjo in terorizmom,
ter skušali s posluževanjem nešteti ovadb
se polastiti občinske uprave. Kot mojstri v
predznosti so nastopili tako samolastno,
da se jim nobena oblast ni postavila po
robu. V tem položaju je dala zdravniški dom
za dobo treh let v najem, prometno društvo
pa je svojemu pristašu in somišljeniku go-
stilničarju gosp. Tometu za znesek 3000 K
letno prepustilo zdravniški dom.

Ako je iz pristnih domačinov sestav-
ljeni dosednji občinski odbor naredil kako
govora vredno napako za dobo večletnega
upravljanja občine, je med največjimi ta,
da je dal posredno skoro zastoj zdravniški
dom g. Tomcu v najem ter si je zadnji po
zaslugi občinskega odbora v teku dveh let
zaslužil v zdravniškem domu težke tisoča-
ke. G. dr. Ferjančič naj prihaja v svojem

skrpčalu s kakršnimi dokazi in predbaci-
vanji mu drago, jasno je, da bi bilo najko-
ristnejše in najpametnejše, da bi ostal zdra-
viški dom v l. 1919. zaprt ter bi se bil čez
to poletje s parkom in inventarjem vred
temeljito uredil in popravil, tako pa še
danes ni v takem stanju, da bi samo pri-
bližno odgovarjal namenu. Prometno dru-
štvo je popravo zmašilo skupaj za silo,
tako da so se mogle tisto poletje v domu
vršiti razne zabave, katere ne zaslužijo no-
bene pohvale in bi bilo bolje, da so iz-
ostale. Radi tega bi ne bilo niti enega go-
sta manj in bi bili gostje imeli ponoči vsaj
potrebni mir. A dosti še ni bilo, da se jim
je zdravniški dom prepustil skoraj zastoj,
ne, g. dvorni svetnik je v svoji brošuri, pro-
metno društvo pa tudi v svoji vlogi na vla-
do zahtevalo še zdravniške takse! Verjame-
mo prav radi, da so jim dišale.

Znano in dobro v spominu je še več-
letno gospodarstvo liberalne gospode v ob-
čini, in ko so jih pametno misleči ljudje iz-
podrinili, je bilo treba napeti vseh moči in
večletnega dela, da so zamogli voz poteg-
niti nazaj na cesto.

Ko se je na Bledu pojavil iz Bolgarije
pobegli g. Kenda, smo početkom mislili, da
bode to mož, kateri bode v stanu, za Bled
mnogo koristnega storiti. A žal, zelo smo
se zmotili! Do sedaj je pokazal ravno na-
robe, mesto dela in miru je prinesel sovra-
štvo in zdražbe ter z vztrajno trdovrat-
nostjo preganja mirne ljudi z grožnjami in

Slaba uprava, gospodje, pa ima za neizbežno posledico tudi nezadovoljnost z državo. Tako bi centralizem gojil baš tisto, kar hočete vi z njim preprečiti: centrifugalne tendence. Upam, da mi ne bode zamerili, ako vam te stvari razložim čisto odkrito. Mi kmetje ne utegnemo, da bi hodili okoli kake stvari kakor mačka okoli vrele kaše, ampak imenujemo vsako stvar s pravim imenom.

C) Zelja po nedeljeni Sloveniji.

Mi smo proti centralizmu še iz drugih vzrokov. Srbski kmetje me bodele razumeli, če vam rečem to-le: kakor se je vaše pleme borilo dolgo časa za ujedinjenje vseh delov srbskega plemena, prav tako se bori tudi naš narod že od leta 1848. za ujedinjenje slovenskega plemena. Sicer smo bili že poprej v eni državi, toda nismo bili v eni upravni enoti. (Tako je!) Mi pa želimo imeti v Ljubljani svoj osrednji zbor, kjer bomo odločali o vseh stvareh, ki si jih bomo z dovoljenjem centralne vlade lahko sami uredili.

Nikar ne recite, gospodje, da mi zahtevamo kak centralizem za Slovenijo, ki se ga branimo za Jugoslavijo. Naša deželica ni tako velika, da bi se ne dala upravljaliti vsa iz enega stališča. To smo najbolj na naši goriški fronti, ki pripada danes žalibog pod Italijo, pa se je detonacija slišala do Maribora, to je preko cele Slovenije. Tako majhna je deželica, v kateri prebivamo Slovenci.

Nismo za ločitev od naše države in nikdar ne bomo!

Ozreti se moram še na nekatere ugovore, ki vam jih bodo, dragi prijatelji, skušali sugerirati odkriti in prikriti sovražniki naše takozvane pokrajinske avtonomije. Ti bodo rekli: »Med Slovenci se bodo potem razvile centrifugalne težnje.« Obratno, gospodje, je res. Srbofobstvo bo zajemalo svojo moč iz centralistične ureditve države vsled slabe uprave. Pojemalo pa bo, če ne bomo imeli povoda, da bi se pritoževali nad državno upravo. Zadovoljen človek še nikdar ni bil revolucionar. Kar je že rekel naš predsednik dr. Korošec, to ponavljam tukaj pred vami z vsem poudarkom: ni ga med nami v našem Jugoslovanskem klubu, ki bi le količkaj mislil na kake centrifugalne težnje. Mi bi takega poslanca tudi nikdar ne sprejeli v svojo sredo. (Ploskanje.) Pripravljeni smo vam dati v tem oziru kakršnekoli garancije, da do takih centrifugalnih teženj ne bo prišlo. (Ugovori: »Takih garancij ni mogoče dati.«)

Ako govorim pri generalni debati o ustavnem načrtu, se seveda ne morem spuščati v vse podrobnosti, ki jih obsega ta načrt. Vendar pa bi ne storil svoje dolžnosti, ako bi ne omenil enega paragrafa, glede katerega vem, da so bili posebno srbski zamljoradniki prevarani in zapeljani po pisavi demokratskega časopisja in filijale demokratskega časopisja: časopisja Samostojne kmetijske stranke. V mislih imam takozvani kancelparagraf.

Kmet in — kancelparagraf.

Gospodje, se bodele morebiti čudili: Kaj ima kmet opraviti s kancelparagrafom? Kdo ga je pripravil do tega, da govori o kancelparagrafu? Gospodje, izjavljam vam pod svojo častno besedo, da ni bilo niti enega — bodisi duhovnika ali lajka — v našem klubu, ki bi me bil k temu nagovarjal; tudi prosluli pop dr. Korošec, kakor ga tako fino imenuje belgrijsko časopisje, me ni k temu nagovarjal niti z besedico. Jaz storim to, gospodje, zaradi tega, ker se slovenski kmetje in slovenski narod v obče smatramo solidarnimi s svojo duhovščino.

Zakaj zaupamo duhovščini?

Mi se bodele tem mojim besedam čudili, ker ste navajeni gledati slovensko duhovščino skozi očali demokratskega časopisja.

tožbami. Vsi lastniki blejskega grada niso v teku stoletij imeli s prebivalstvom toliko tožba, kakor sedanji lastnik v tej kratki dobi njegovega bivanja na Bledu. Ni skoro tedna, da bi ta gospod, ta osrečevalec Bleda, ne stal z novo žrtvijo pred sodiščem v Radovljici ali Ljubljani.

G. dvorni svetnik govori v svoji brošuri tudi o kinematografu in nje potrebi za Bled. Bodi mu povedano, da je občinski odbor že pred vojsko o tem razpravljal. Uvidel je, da bi bila ta naprava dober vir dohodkov ter sklenil sam zaprositi koncepcije ter ga sam postaviti in danes je stvar popolnoma dozorela, načrt zgotovljen, ali glede posojila so se zopet stavile nepremostljive ovire. Postavilo bi se nekaj modernejša, lepega, letovišča primerne, kakor je takratni občinski odbor navajen, nič šušmarstva, ampak velikopotezno ali nič. To je g. Kendi in njegove podrebnike tudi splošno, zavist jim ni dala miru. Poleg drugih spletkarij je priromala pritožba na občino v obliki nasveta, da naj se nova zgradba za kino opusti, ker bode predraga in se ne bode rentirala, naj se rajši doseđani zdraviški dom prezida tako, da bode v njem tudi kino, kavarna, sobe za tuje in

pisja. (Poslanec dr. Momčilo Ivanič: »Ne vsi!«) Jaz bi pa vas, gospodje, prosil samo nečesa: pridite k nam v Slovenijo in razumeli boste na mah, zakaj zaupajo ljudstvo zaupa svoji duhovščini, zakaj ji zaupa mnogo bolj nego tistim demokratskim doktorjem in advokatom, ki mažejo naše ljubljanske časopise z raznimi neresnicami o naši častiti duhovščini. (Poslanec Milan Pribičević: »Tako dela časopisje vseh strank!«) Jaz govorim sedaj o ljubljanskem časopisju. Slovenska duhovščina je stala slovenskemu narodu ob strani že ob času, ko je bilo skoro vse uradništvo pri nas nemško ali pomemburjeno. (Tako je!) Slovenska duhovščina je slovenskega kmeta izobraževala. Ustanavljalja mu je izobraževalna društva, pisala je zanj časopise, organizirala mu je Mohorjevo družbo, podoben zavod kakor vaša Srpska Književna Zadruga, učila ga je poštenosti in zaupanja v Boga v najtežjih časih. Naša duhovščina je izhajala iz naroda, je delala za narod, trpela zanj in živela z njim. Naša duhovščina nas je tudi rešila rok kapitalističnih oderuhov. (Poslanec Mihajlo Avramović: »To je točno! To je popolnoma točno!«) Zato se naši demokratje toliko prizadevajo, da bi našo duhovščino ugonobili in ji vzeli ugled, ker to bi bilo v njihovo gospodarsko in izrabljajočo bankirsko korist. (Ploskanje.)

Duhovščina nam je ustanavljala hranilnice in posojilnice. Te zavode ima pri nas skoraj vsaka občina in mi kmetje smo popolnoma neodvisni od kapitala različnih bank, katerih posestniki so demokratje.

Duhovščina nam je ustanavljala tudi nabavne in konsumne zadruge. Ne dobite, gospodje poslanci, niti ene splošno gospodarsko koristne stvari, za katero bi se ne bila zavzela naša duhovščina z vso požrtvovalnostjo. Tukaj, gospodje, vidite razlog, zakaj naš kmet svoji duhovščini zaupa.

Naša duhovščina nam je dala tudi največje moč. Dala nam je velike škofo, dala nam je Slomška, Mahnič in Jegliča. Dala nam je največjega sina Slovenije, duhovnika dr. Kreka. (Splošno ploskanje in klic: »Slava mu!«) Dala nam je tudi — to rečem navzlic vsem klevetam naših nasprotnikov — našega dr. Korošca, čigar ime bo slovelo, ko se bodo potomci kvečjemu še pomilovalno spominjali tistih, ki so ga danes tu med vami diskreditirali.

Solidarnost slovenskega kmetijskega delavskega ljudstva z duhovščino.

Zato povem, gospodje poslanci, na vsa usta: krivice, ki se store naši duhovščini, obhčitimo kot krivico tudi slovenski kmetje. Kajti s tem se je storila krivica največjemu dobrotniku slovenskega ljudstva.

Kakor se je naša duhovščina vedno krepko potegovala za koristi našega kmeta in delavca, kadar sta bila v nevarnosti, zatirana in obrekovana, tako bosta storila svojo viteško dolžnost tudi kmet in delavec, če bo ona potrebovala njune pomoči. (Poslanec Milan Pribičević: »Zakaj pa Samostojna kmetijska stranka ni poslala niti enega duhovnika v zbornico?«) Gospod poslanec, če bi šlo po volji našega kmeta, bi bili tu v naši zbornici skoro samo duhovniki. Kajti mi vemo, kaj oni za nas pomenijo. Samostojno kmetijsko stranko so pa najboljše spoznali srbski zemljoradniki sami in ji dali primerno ogledalo. Naš narod jo je pa obsodil pri občinskih volitvah; tretjina vseh občin je prišla brez vsakega boja v naše roke. Samostojna kmetijska stranka je zato dobila toliko poslancev, ker so njeni agitatorji agitirali s tem, da je dr. Korošec prodal Slovence Srbom. (Poslanec Milan Pribičević: »Tako so agitirali i eni i drugi!«)

Položaj na Reki.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Sinoči ob 19. uri je prišla semkaj druga italijanska torpedovka. Ko je pristajala v luki, se je poškodovala na sprednjem delu. Italijan-

ski delegat je zaprosil, da se sme izkrcati in oditi v hotel, v katerem se je nastanil Zanella. Pozneje se je delegat vrnil na torpedovko. V krogih Zanellove stranke vlada zadovoljstvo radi poizkusov italijanske vlade, približati se Zanelli.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Zanellova stranka je najela v hotelu »Jadranc« štiri sobe za sebe. Med Bakrom in Reko so vzpostavljene zveze, vendar pa se drži Zanella precej rezervirano. Zanella je izrazil svoje zadovoljstvo nad sprejemom v Bakru.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Semkaj je došla delegacija reške jugoslovanske stranke radi izvedbe organizacije reških Jugoslovancev. V delegaciji so prof. Grohovac, prof. Lenac, novinar Krznarič, trgovec Bundiga in trgovec Sejič. Od včeraj bivajo v Bakru tudi zastopniki reške socialistične stranke. Za reško avtonomistično stranko je prišel v Bakar Gothardi, za reško socialistično stranko Senjan, za okupirano ozemlje Marinič. Tem članom reške patriotske zveze se je pridružil tudi član zveze Viljem Šafranko.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Direktor reške demokratske avtonomistične stranke se je danes sestal v Bekru in je imel sejo pod predsedstvom Gothardija. O sklepih direktorija se vzdržuje največja tajnost.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Zastopniki Zanellove stranke, ki so bili izvoljeni pri zadnjih volitvah na Reki, so ustanovili vlado, katere predsedstvo je prevzel Zanella sam. Portfelj za notranje stvari je prevzel Peteani, pravosodje dr. Jackhel, pravo Lengljel, finance pa Blassich.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Zanellova vlada je takoj po konstituiranju poslala brzojavne spomenice v Washington, London, Pariz, Beograd in Rim. Posebno se je obrnila na vrhovni svet v Parizu, zahtevajoč, da se vzpostavi njena prava in prizna njena zakonitost na Reki.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Danes dopoldne je prišla v Bakar italijanska torpedovka po Zanella, katerega je odpeljala na pogajanja z italijanskim poslanikom na Reki Cacciadominijem. Zanellov odhod na pogajanja je rezultat snočnjega prihoda in pogajanj z italijanskim uradnim delegatom. Pogajanja so se vršila na morju, ker se Zanella ni upal izkrcati na italijanskem ozemlju. Okoli 13. uri 30 min. se je Zanella vrnil ter je imel takoj sejo z drugimi člani svoje vlade.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Kakor javljajo z Reke, je tam vzpostavljen mir in red. Fašisti, ki so zadnje dni prišli na Reko, so odšli v najbližje okolice. Zato se zdi, da hočejo obdržati svoje pozicije na Reki.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Kakor se doznava z zanesljive strani, se bo začelo delo za razmejitev Reke med italijanskimi in jugoslovanskimi delegati dne 5. t. m. ter bo končano do 10. maja. Reške meje bodo torej določene prej kakor se bodo izvršile volitve v italijanski parlament.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) General Maister, član jugoslovanske delegacije v Benetkah, je predvčerajšnjim na torpedovki prišel v Bakar ter je nadaljeval svoje potovanje. Komisija je v Benetkah dovršila svoje delo za razmejitev tja do Matulji, tako da je meja proti Sloveniji popolnoma dogotovljena.

LDU Reka, 2. maja. (ZNU) Na Reki se je situacija stabilizirala. Mesto izgleda kakor ponavadi. »Vedetta d'Italia« piše, da za fašiste bivanje na Reki ni varno, češ da so Jugoslovani oboroženi in vsak čas pripravljeni, da aktivno nastopijo proti fašistom.

LDU Bakar, 2. maja. (ZNU) Danes ob 17. je zopet prišla v Bakar italijanska torpedovka po člane jugoslovanske komisije za razmejitev Reke. Poveljnik torpedovke je izrecno vprašal za generala Kalafatovića. Odgovorili so mu, da bo general odšel direktno iz Pariza v Opatijo. Potem je poveljnik vprašal za druge člane delegacije, posebno za polkovnika Ječmenovića. Ker ta še ni prišel v Bakar, se bo torpedovka vrnila ponj jutri.

Politične novice.

+ Pakt med socialno demokracijo in J. D. S. Na naša razkritja o pogodbi, ki sta jo Kristan in Korun sklenila z demokratiško stranko, da s pomočjo abstinence pri volitvah za župana pomagajo dr. Ravniharju na županski stolec v Ljubljani, odgovarja »Naprej« na tak način, da v celoti potrjuje to, kar smo pisali. Prvčiji »Naprej« silno zabavlja na vse strani, govori o »lopovščinah«, nas primerja z »mršavimi ščeni« in grozi z brezobzirnim bojem, češ, »naša bodala in naši noži so ostri« itd. Kdor tako zabavlja, se čuti krivega; sicer bi odgovarjal mirno in nas dementiral. Toda »Naprej« o sami stvari ne pove niti besedice! Grožnje so otročje in smešne; nihče ne misli izzivati socialne demokracije na boj z noži in tudi treba ni. Nas zanima samo to in nič drugega, kako je Anton Kristan sklenil kravjo kupčijo z meščansko demokratiško stranko, nazunaj pa stvar uredil tako, da bi naivni socialistični

volivci mislili: Naša stranka pa je res fest; ni se zvezala z nobeno meščansko stranko in je ohranila svoj proletarski ščit čist in neomadeževan. Hvalabogu, da se je cela reč razkrila, še preden si je mogla javnost napraviti o socialnodemokratskih voditeljih tako ugodno sodbo. »Naprej« je upal, da bo zdaj dan na dan rohnol zoper meščanske stranke, s katerimi je socialnodemokratična stranka odklonila vsako zvezo kakor Abraham z bogatinom v peklu, pa se je ta namen temeljito izjalovil. Danes javnost ve, da socialna demokracija v občinskem svetu za župana ne bo glasovala zato, da bi liberalni stranki pomagala do županskega mesta, ne pa zato, da bi ohranila zvestobo svojim antimeščanskim principom. Principi so za papir, dejansko življenje pa terja, da socialistična stranka pomaga zastopnikom »Jadranske banke«, ki je kreditirala Kristanove zavode in mu hoče pomagati do bogate sinekure na račun Friderikovih posestev. »Naprej« to čisto dobro ve, sicer ne bi pisal, da sklepi strankinega vodstva rode vedno »cele koše očitkov v stranki« in ne bi svojih pristašev pozivljal, »naj se ne dajo begati«. Sploh se celemu »Naprejevemu« članku pozna slaba vest. Če bi temu ne bilo tako, bi »Naprej« tudi ne označil naših razkritij kot »splošno ofenzivo proti delavskemu gibanju«, ker je to tako gorostasno, da bi se »Naprej« sam sebi smejal, če bi bil malo bolj miren. Kaj se jezite na nas, ki smo na pogajanjih med »policijdemokrati« in »socialdemokrati« čisto nedolžni; primite gospoda Antona Kristana. Hic niger, hunc tu, Romane, caveto.

+ Kulturni boj v Jugoslaviji in francoska javnost. Revija »Democratie«, glasilo francoske katoliške demokracije, koje urednik je znani Marc Sagnier, je objavila 25. aprila članek o kulturnem boju v Jugoslaviji. Člankar ugotavlja živi interes, ki ga imajo francoski krogi na Jugoslaviji in seznanja Francoze najprej s sedanjim političnim kurzum v naši državi. Demokratiško-radikalna vlada je opustila prvotno idejo, na kateri se je novembra 1918. leta zgradila država SHS, in mesto Jugoslavije skuša ustvariti Veliko Srbijo. Zato hoče uveljaviti strogo centralistično ustavo, ki ogroža kulturne in gospodarske interese Hrvatov in Slovencev in krši versko svobodo katoličanov. Člankar se obširno peča s to točko in izvaja, kako bi naša Jugoslavija morala voditi v tem oziru modro in previdno politiko, da ne ustvarja nasprotstev med plemeni, se naznatraj konsolidira in vzgoji državljane za popolno edinstvo. Mesto tega sedanji državniški žalijo verska načela in čustva katoličanov, kar je tembolj oškodbe vredno, ker izvirata politika iz čisto ozkih strankarskih razlogov. Katoličani obžalujejo ta potek dogodkov še posebno zaradi tega, ker se tako katoličanstvo in pravoslavje le še bolj razdvajata, dočim je ideal posebno jugoslovanskih katoliških krogov in tudi najbolj prosvetljenih glasnikov pravoslavja, združitev obeh cerkva ali pa vsaj trajno in globoko prijateljsko razmerje. »Democratie« navaja potem kulturnoobojne odredbe vlade — preganjanje zasebnih verskih šol v Vojvodini, uvedba protikatoliškega sokolskega vzgojnega duha v ljudske šole, naredbe zoner dijaške kongregacije v Bosni itd. Končno poudarja člankar, da boj hrvatskih in slovenskih katoličanov zoper centralistično politiko sedanje vlade ne izvira iz separatizma, marveč iz težnje, da se država okrepi in da se obvaruje usodnih notranjih političnih in kulturnih bojev.

+ Dr. Vošnjak o srbski cerkvi. Voditelj naših samostojnežev je v ustavnem odboru slavil srbsko cerkev ter napadal katoliško cerkev in denunciral katoliško duhovščino. Leta 1194. pa je v »Vedi« (Gorica) slavil zasluge katoliških duhovnikov (Križanića, Kačića, Račkoga in škofa Strosmajerja) za jugoslovansko misel. O srbski cerkvi je pisal: »Edina socialna institucija, ki bi zamogla preprečiti razvoj v smislu (jugoslovanske) asimilacije, je cerkev. Cerkev je pa na Balkanu dekla države, nima svoje neodvisnosti in njen kulturni vpliv ne prihaja toliko v poštev.« Tako piše Vošnjak v »Študijah k problemu jugoslovanske narodne misli« (»Veda« leta 1914., str. 31). Noben novejši katoliški pisatelj ne piše tako prezirljivo o srbski cerkvi; »dekla države«, to zveni jako zaničljivo. Radovedni smo, katero cerkev gosp. Vošnjak bolj prezira, ali katoliško ali srbsko. Naj nam ne zameri, da dvomimo o iskrenosti njegovih slavošpevov, ki jih zdaj poje srbski cerkvi. Nam se zdi, da ga je zaslepila hlapčevska uslužnost (»dekla države«) ne nasproti državi, ampak nasproti slučajno vladajoči kliku; sam dobro ve, da z ovadstvom državi več škoduje kakor koristi. Njegove izjave o katoliških duhovnikih in o slovenskih kulturnih delavcih mu vtiskajo pečat onega značaja, katerega on sam pripisuje cerkvi na Balkanu. Ne zdi se nam čudno, da se Srbom ob pogledu na take junake zbuja misli o »robkem plemenu« v Jugoslaviji.

+ Selitev reparacijske komisije. Reparacijski komisija v Parizu objavlja to noto: Kakor se je poročalo dne 20. aprila, se avstrijska sekcija reparacijske komisije

preseli z Dunaja in bo imela v preosnovani obliki iz 1. maja svoj sedež v Parizu. Komisija je danes uradno sklepala o novi sestavi sekcije. Nadomestni delegati Velike Britanije, Francije, Italije in Jugoslavije in prisodniški Grške, Poljske, Rumunske in Češkoslovaške so bili imenovani za zastopnike v sekciji, pri čemer obdržijo pooblastila, ki jim pristojijo v zadevah, nanašajočih se na versaillesko pogodbo. Oddelkom komisije v Parizu bomo poverjena vsa tehnična dela, katerih ni treba izdelati v Avstriji. Na Dunaju ostane zatorej le jako omejen del osebja prejšnje organizacije.

Dnevne novice.

— Liberalne laži. Z ozirom na dopis v »Sl. Narodu« dne 3. t. m. pod naslovom: »Iz Most nam pišejo«: izjavljamo sledeče: Skupnega dolga občine Moste je glasom zadolžnih knjižic 259.910 K in ne kakor laže liberalni gluhi poročevalci 360.000 K. Ta dolg odpade na staro šolo Sv. Peter 28.686 K, na novo šolo v Mostah 171.524 K, na vodovod 56.000 K, na vojno posojilo pa 3700 K. Ako je ta dolg v primeri z vrednostjo novih naprav, ki predstavljajo vrednost do 10 milijonov kron, res tako velik, da je občina na robu gospodarskega propada, izjavljamo, da sem pripravljen ves ta dolg sam prevzeti v zameno za novo šolo, liberalnemu lažnivcu pa prepustim vodovod in mu obljubim še rento letnih 10.000 K. Druga laž je trditev, da sem podpisani na shodu v Mostah dne 1. maja nastopil kot govornik in mlatil prazno slamo, ker se sploh k besedi nisem oglasil. Tretja laž je, da je na kandidatni listi SLS kak Oražmov hlapec.

Volivci mošanski, izbiratelj Ali odda ste svoj glas liberalnim lažnivcem ali pa Slov. ljudski stranki, čije zastopniki so pošteno zagovorniki vseh slojev. Kakor ni v Ljubljani liberalna stranka ničesar dosegla z gorostasnimi lažmi, tako tudi v Mostah ne bo ničesar zoper krepko SLS. Zato bo vsak zaveden Moščan vrget svojo kroglico v prvo skrinjico! Franc Karpe, gerent.

— Iz Tržiča. »Napreje« od 27. aprila je prinesel pod naslovom: »Kakšen naj je učitelj?« članek, ki je prišel izpod peresa učitelja iz krogov JSDS v Tržiču. Norčuje se iz našega učiteljstva in piše o svojem stanovskem tovarišu g. Vončina, da je po načelu klerikalcev: »vzoro učitelja naš fantek Vončina!« In to zato, ker je 19. marca ob priliki orlovskosti ministriral pri sv. maši v orlovskem kroju, noče pa ministrirati v Bafovcu, ki ima itak že štiri ministrante, kar zadostuje tudi za največjo slavnost, in o teh se bi lahko reklo, — kar piše »Napreje«, da »beležajo za njim«. Seveda je za svobodomiselnega učitelja največja sramota, če gre v cerkev, kaj šele če se spozabi tako daleč, da celo ministrira pri maši. Dotični dopisnik, ki govori o »fantku Vončini«, naj dobro pogleda ali pa gre vprašati, kdaj je bil rojen, da si ne bo domišljeval, kako da je že izkušen in za šolo osivel šolnik! Morda je šele prvi puh zgubil, ker je vedel v »Napreju« 25. aprila pisati o trgovcu Puhu v Tržiču! Spomnimo mladega dopisnika na pregovor: sova vrani glavna pravil — V isti št. »Napreja« se je dopisnik iz Tržiča dotaknil tudi, kot sam piše, božjega namestnika Milavca, ki agitira baše pri Sv. Ani za občinske volitve in da mu je moral Štefan Demšar že dva para čevljev zadnje 14 dni podtemplati! Kako se bo to zgodilo, o tem bo tudi »Napreje« še zvedel in kmalu, samo ne tako, kot pričakuje.

— Iz Tržiča. Na praznik Vnebohoda 5. maja priredi naraščaj Tržiškega Orla in Orlic telovadno akademijo. Nastopijo vsi štirje naraščaji s prostimi vajami, na odru, s spremljevanjem klavirja. Na sporedu so tudi deklamacije, govor, petje in kot drugi del akademije bo otroška igra s petjem v dveh dejanjih: »Teta iz Amerike«. Na to akademijo, ki se vrši zvečer ob 8. uri, se vabijo zlasti starši naraščaja kot vsi prijatelji Orla. Ves spored se vrši na odru, ne v dvorani. Vstopnice se daje v brivnici g. Tavčarjeve. Vabimo k najboljši udeležbi vse, ki si žele prave in poštene zabave.

— Vaščanom občine Ježica. Štejem si v dolžnost, se tem potom od vas vseh prisrčno posloviti in vam ob tej priliki izreči svojo najiskrenejšo zahvalo za naklonjenost, zaupanje in prijateljstvo. — Josip Otruba, orožn. stražm. v zač. pok.

— Prenagljena aretacija. Iz Zagreba: Uradno se poroča: Snoči, 1. maja t. l., je sporočil predstojnik kotarske oblasti v Gjurjevcu predsedstvu deželne vlade, da je imel posl. Stepan Radič s tovariši v Gjurjevcu včeraj popoldne shod, ki se ga je udeležilo več tisoč kmetov, in na katerem je posl. Jan Janečka zakrivil v svojem govoru zločin motenja javnega reda in hujškanja. Ban je odobril predlog kotarskega predstojnika, da se naj posl. Janečka radi zločina aretirajo, ker je bil zasačen pri dejanju. Aretacija je bila z ozirom na javni red izvršena ob 2. ponoči. Po prihodu na kolodvor je bil posl. Janečka davi odveden v uradno sobo državnega pravdnika v Zagrebu, v spremstvu dveh orožnikov, skupno s prijavo kotarske oblasti v Gjurjevcu. Inkriminirane besede iz govora po-

slanca Janečke pa medtem ne tvorijo zločina, kakor ga predstavlja prijava kotarske oblasti, in ne nudijo podlage za postopanje po čl. 9. in 10. srbskega kaz. zakona, ki je bil razširjen tudi na hrvatsko in slavonsko pravno področje. Tudi se ne more uporabiti za ta slučaj zakonska določba, da se sme poslanca aretirati in flagrantni. Ban je odredil, da posl. Janečka takoj izpustijo na svobodo. Odrejeno pa je proti njemu zakonito postopanje za izročitev in sodnijsko postopanje. Radi tega prestopka se eventualno odredi tudi policijski izgon, ako se bo dognalo, da Jan Janečka po predpisih st. germainске pogodbe in po določilih čl. 9. do 13. volivnega zakona ne uživa državljanstvih in političnih pravic kot tuzemec.

— Domžale. Na praznik Vnebohoda, t. j. 5. maja, ob 4. uri popoldne ponove Razoraši v Domžalah v Društvenem domu komedijo: »Navadni človek«. Ljubljanci, ki je še niste videli, napravite lep izlet v Domžale. Vlaki vozijo prikladno.

— Klasifikacija na ljudskih šolah. Poverjeništvu za uk in bogočastje je odredilo, da se bo klasifikacija v ljudskih šolah vršila po nastopnih predpisanih redih: a) za vedenje: 1. popolnoma pravilno, 2. pravilno, 3. manj pravilno, 4. nepravilno; b) za pridnost: 1. prav dobro, 2. dobro, 3. zadostno, 4. nezadostno; c) za napredek: 1. prav dobro, 2. dobro, 3. zadostno, 4. nezadostno; d) za zunanjo obliko pismenih izdelkov: 1. prav lično, 2. lično, 3. manj lično, 4. površno. Izrazi o šolskem napredku se bodo delili otrokom koncem 5. in 10. šolskega meseca.

— Nove pošne pristojbine za našo državo. Z dnem 1. maja so stopile v veljavo nove pošne pristojbine, o katerih smo sicer sredi minulega meseca že pisali, a je dobro, da jih cenj. čitateljem vnovič pokličemo v spomin. Na pisma do 20 g treba prilepiti znamko za 2 K, za vsakih nadaljnjih 20 g 1 K več, za dopisnice 1 K. Za tiskovine treba plačati 40 vin., za vzorce blaga 80 vin. do 50 g. Pristojbina za priporočena pisma znaša posebej še 4 K. Pri oddaji paketov je treba plačati za težo do 5 kg 20 K, za vsakih nadaljnjih 5 kg 20 K več in posebej 8 K dostavnine za mesta, kjer se paketi dostavljajo na dom, sicer pa 80 v. za avizo. Na pošne nakaznice do 100 K treba prilepiti znamko za 2 K, do 200 K za 3 K 20 v., do 400 K za 4 K, do 1200 K za 6 K in 80 vin. dostavnine za vsakih 200 K. — Te nove pristojbine veljajo za vse kraje Jugoslavije v notranjem poštnem prometu. — Za inozemstvo ostane za sedaj v veljavi dosedanja tarif: pisma 4 K, dopisnice 2 K.

— Iz seje deželne vlade z dne 2. maja 1921. Mesto začasnega zdraviliškega ravnatelja v Rogaški Slatini se odda Ivanu Čefutu, bivšemu ravnatelju biskupskih veleposestev v Djakovem. — Strokovni učitelj na kmetijski šoli v št. Jurju Josip Levanič se pomakne v X. činovni razred. — Strokovni praktikant in učitelj na mariborski vinarski in sadjarski šoli Franc Wernig se imenuje v XI. činovni razred. — Prireditelji se sklepu direktorija krajske deželne banke, da se dovoli »Deželni elektrarnam« za razširjenje omrežja elektrarne na Završnici posojilo 4 milijone kron.

— Dva nova predmeta za ljudske šole. Poverjeništvu za uk in bogočastje je uvedlo v ljudske šole nova predmeta: srbohrvaščino in deška ročna dela.

— Bivši deželni predsednik bivše Kranjske, grof Attems, je živel po prevratu nekaj časa v Zalcu, na to se je preselil na Zgornje Avstrijsko, kjer je dobil službo v neki lesni trgovini. Njegova rodbina se je razkropila po svetu.

— Odvajanje: Profesor Gerhardt v Berlinu, predstojnik vseučilišne klinike za notranje bolezni, potrjuje, da se »Franz-Josef« grenčica uporablja vedno z zanesljivim in zadostnim uspehom.

Ljubljanske novice.

Ij Primeren odgovor na izzivanje. Bivši farmacevt Trumbić, ki je po svojih izzivanjih dobro znan v Ljubljani, je v nedeljo okrog 7. ure zvečer v restavraciji »Slon« pričel vpiti in zabavljati čez Slovence, češ da niso nikakoli Jugoslavlani, temveč sami Svabi in se pri tem posluževal izbranih kletvic. Ko je napadel nekega pri sosednji mizi sedečega ljubljanskega trgovca, ki je mirno sedel s svojo soporo, je isti vstal in priložil g. Trumbiću krepko zausnico, na kar je družba Dalmatincev dvignila tak kraval, da so se gostje razbežali in da je moral posredovati stražnik. — G. Trumbić se je v podobnih nastopih že ponovno izkazal, zato se nam zdi čudno, da se policija zanj prav nič ne zanima.

Ij Poročil se je včeraj pri sv. Jakobu v Ljubljani g. Fr. Snoj, elektromonter pri južni železnici z gđc. Josipino A v b e l j iz Motnika. Poročal ju je ženinov brat g. prof. dr. Andrej Snoj. Obilo blagoslov!

Ij št. Peterski družabni klub. V torek 3. maja (danes) se vrši v Rokodelskem domu prvi keglaški večer. Začetek ob 20. uri. Vabljeni so vsi člani in članice.

Ij Prosveta frančiškanske župnije priredi v sredo, dne 4. maja t. l. v dvorani Rokodelskega doma družabni večer. Na sporedu so šaljivi prizori, srečolov, šaljiva pošta, ameriškanski zapor itd. Z jedili in pijačo najbolje preskrbljeno. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstop-

nina 4 K za osebo. Člani in prijatelji društva: Na veselo svidenje! (k)

Ij Srbsko-hrvatski tečaj danes odpade, ker je vodja zadržan.

Ij Zveza uradnic in trgov. nastavljenk Krekove prosvete ima danes ob 8. uri zvečer zanimivo predavanje. Predava g. Fr. Zabret. Pridite polnoštevilno! — Odbor.

Ij Kavarna Zvezda. Danes, 3. maja, kakor tudi 6., 10., 13., 17. in 20. maja koncert vojaške godbe. Vstop prost. (k)

Ij Občinske zadeve. Deželna vlada za Slovenijo je dovolila ljubljanski občini najeti posojilo 20.000.000 kron. — Pobiranje gostiščine se je ljubljanski občini podaljšalo do konca meseca aprila 1922.

Ij Čarobni večer vojnega invalida. — Splošna organizacija voj. invalidov za slov. ozemlje priredi v sredo dne 4. maja ob pol 9. uri zvečer čarobni večer v veliki dvorani Narodnega doma. Nastopi g. Josip Kratil, vojni invalid iz Prage, ki je na italijanskem bojišču izgubil vsled eksplozije granate obe nogi. Predstavo izvajajo kleče. Nastopil je z velikim uspehom v prvovrstnih varijeteh v Turčiji, Rumuniji, Albaniji in pred umrlim bivšim črnogorskim kraljem Nikolom, ki ga je odlikoval s srebrno svetinjo. Vstopnice se dobijo v trafiki gospe Sever v Šelenburgovi ulici.

Ij Šentjakovski Orel ima danes redno sejo in fantovski večer. Pridite gotovo vsi!

Ij Razširjenje glavnega kolodvora. Južna železnica bo zgradila na prostoru vzhodno od glavnega poslopja, katero se zdaj beli, hišo, v katero se bodo namestili zažigalci luči in računski oddelki. V poslopje, kjer se zdaj zažigalci luči nastanjeni, se bo premestil kolodvorski poštni urad.

Ij 70 vojni ujetnikov iz Rusije se je pripeljalo v Ljubljano. Med njimi je bilo 32 Kočevarjev in 5 drugih Dolenčev, ostali so bili Hrvatje. Vsi ujetniki so se iz Ljubljane vrnili na svoje domove.

Najnovejša poročila.

NOVO VPRAŠANJE.

Belgrad, 2. maja. (Izv.) V Belgradu je ostalo samo par ministrov, tako da se niti ministrske seje ne vrše. Iz krogov vladnih strank se doznava, da se bo morala na vsak način izvršiti rekonstrukcija kabineta, kakor hitro se vrnejo ministri v Belgrad in se sestanejo klubi. Smrt vojnega ministra je dala ponovno povod demokratom, da forsirajo izpremembo v notranjem ministstvu, ker hočejo na vsak način izročiti ta portfelj Svetozarju Pribičeviću, na čegar mesto pa bi naj prišel v prosvetno ministstvo Ljuba Davidović. Radikalci pa se naj-energičnejše upirajo tej kombinaciji ter se iz radikalnih vrst čuje, da ne bodo dovolili te izpremembe. Radi tega vprašanja bo na vsak način prišlo do spora, ker niso niti radikalci niti demokrati pripravljeni popustiti. Pri preosnovi ministristva bo prišlo na vrsto tudi vprašanje o zasedbi zunanjega ministristva, ki ga Pašić zahteva za dr. Velizarja Jankovića.

VLADA ISČE VEČINE.

Belgrad, 2. maja. (Izv.) V sredo ali četrtek se sestane ustavni odbor, da razpravlja o posameznih predlogih poslancev. Pod vtisom kritike vladnega ustavnega načrta so vladni krogi začeli premišljevat, kako bi s socialno-gospodarskimi določbami pridobili zemljoradnike in socialiste, da bi se mogla vlada pohvaliti, da je dobila večino. Za popuščanje v vprašanju glede razdelitve države pa ni v vladi nobenega razpoloženja, dasi sloni vsa teža kritike ravno na tem vprašanju. Po informacijah bi zemljoradniki in socialisti glasovali za ustavo, ako bi vlada sprejela njihovo programatično stališče, za kar pa je malo izgleda. Veliko težko bo delalo tudi še vprašanje o imenu države, ki se bo ponovno razpravljalo v ustavnem odboru radi številnih peticij in predlogov poslancev, ki prihajajo v čimdalje večjem številu na predsedstvo konstituante.

KUPCIJA SE NI SKLENJENA.

Belgrad, 2. maja. (Izv.) Pogajanja med Pašićem in muslimani se morejo smatrati za prekinjena, ker Pašić ni mogel sprejeti zahtev, ki so jih stavili muslimani.

PREOSNOVA NAŠE VLADE.

LDU Belgrad, 2. maja. (ZNU) Po pravoslavni praznikih bo menda prišlo do rekonstrukcije vlade. Minister za zunanje stvari bi imel postati Velizar Janković. Število radikalnih in demokratičnih ministrov bi se zenačilo in bi demokratiki dobili še en portfelj.

»VELIKA SRBIJA.«

LDU Belgrad, 2. maja. (ZNU) Včeraj je izšla prva številka »Velike Srbije«, organa srbske stranke. List zahteva, da naj se naša država imenuje Velika Srbija. Izšla je tudi prva številka neodvisnega dnevnika »Novosti«, ki izhaja vsak dan dopoldne.

SMRTNA KOSA.

Osjeck, 2. maja. (Izv.) Včeraj je nenadoma umrl ravnatelj škofijskega konvikta in književnik Matija Manjarić.

FRANCOSKI IMPERIALIZEM.

Dunaj, 2. maja. (Izv.) Po poročilu »N. Fr. Presse« se Francija na vse načine trudi, da pripravi Češkoslovaško in Poljsko na to, da bi sodelovali pri obrojeni akciji proti Nemčiji. Kakor se zdi, ni Češka nič

kaj naklonjena tem naklepom in tudi poljska vlada ni soglasna v tem vprašanju. Francija zasleduje dalekosežne naklepe. Češka naj bi zasedla področje do Draždan, Poljska pa do Breslave in mogoče celo Berlin.

PAPEŽEVO DARILLO.

Linc, 2. maja. (Izvirno) Za zidanje velike stolne cerkve v Lincu, je daroval papež po škofu dr. Föhlerju 100.000 lir.

CESARSKI DVOREC V DRŽAVNI POSESTI.

Dunaj, 2. maja. (Izvirno) Bivši cesarski dvorec preide v mesecu juliju popolnoma v državno posest. Upravljalo ga bo ministristvo za trgovino.

PROSLAVA 1. MAJA.

Dunaj, 2. maja. (Izvirno) Proslava 1. maja je na Dunaju potekla popolnoma mirno. Samo pred ogrskim konzulatom so ogrski emigranti-komunisti vprizorili malo demonstracijo in pobili nekaj šip.

Praga, 2. maja. (Izvirno) Prvi maj je v Češkoslovaški potekel popolnoma mirno. Udeležba je bila posebno pri agrarnih zborovanjih velika.

Dijaški vestnik.

d Narodnogospodarski odsek Razora ima danes ob petih v posvetovalnici Jugoslov. tiskarne redni sestanek, pri katerem govori vod. dr. Mohorič: O združništvu.

Prosveta.

pr Trije najznamenitejši koncerti v Ljubljani bodo v mesecu maju tekočega leta, in sicer pevskega zbora »Glasbene Matice« dne 9. maja, češkega pevskega zbora »Hlanola« iz Prage 14. maja in hrvaškega pevskega zbora »Lisinskega« iz Zagreba 24. maja t. l., vselej v Unionski dvorani. Nastopijo torej najznamenitejši zbori Ljubljane, Prage in Zagreba tekom enega meseca v Ljubljani.

pr Za koncert Glasbene Matice, ki se bo vršil v ponedeljek 9. maja t. l., se prično vstopnice danes prodajati. Poleg najnovejšega Sattnerjevega dela »V pepelnici noči« bo moški zbor izvajal tudi Rubinsteinovo krasno skladbo »Jutro« s spremljevanjem orkestra. Sattnerjeva »V pepelnici noči« in a capella zbori Pavčičev »Na Krki«, Šantlov »Aganče Božije«, Adamičev »April« in Lajovičev »Lan« se bodo v tem koncertu sploh prvič javno izvajali. Bogastvo ustvarjajoče in izvajajoče umetnosti pri Slovencih mogočno raste. Opozarjamo občinstvo, da si preskrbi pravočasno vstopnico. (k)

Učiteljski vestnik.

Podružnica »Slomškove zveze« za ljubljansko okolico zboruje dne 12. maja v št. Vidu nad Ljubljano. Dnevni red: 1. hospitacija 4. b razreda; 2. zborovanje; 3. ogled nove tvornice »Stora«; 4. ogled elektrarne na Brdu ob Savi; 5. skupno kosilo v Tacnu pod Šmarno goro. Začetek zborovanja ob 9. uri. Udeležence prosimo, da se javijo za kosilo z dopisnico gospodični Josipini Demšar, učiteljici v št. Vidu. Naj se vsak, ki se zborovanja udeleži, pravočasno javi tudi šol. vodstvu, da ga naznani okr. šol. svetu. Vabimo na to zborovanje tudi vse bližnje člane z Gorenjske in Dolenjske. Na veselo svidenje v št. Vidu. J. B.

pr »Novi rod«. Vsebinska št. 4: Stano Kosovel: Bog je rekel. France Bevk: Piruh. Čika Jova - Gradnik: Zajček v snegu. Čika Jova - Gradnik: Anka ciganka. Fran Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka (Kraljevič Marko in Filip Madžarin). Fran Poganičnik: Car in mušik. Marija Kmetova: Velika nedelja. Karel Širok: Kolo. Cvetko Golar: Kristalna gora. Slika. Fran Ločnikar: Umrlemu bratu. Anton Batagelj: Na Rusnah. Pouk in zabava. Kotiček malih. — Mladinski mesečnik »Novi Rod« izhaja v Trstu in stane za celo leto 12 lir. Uredništvo in uprava v Trstu, Ruggero Manna 20, I. nadstr.

Gospodarstvo.

BORZA.

Dunaj, 2. maja. (Izv.) Zagreb 454.50—458.50 (459.20—463.25), Belgrad 1818—1838 (—), Berlin 985—991 (1012—1018), Budimpešta 314.50 do 317.50 (272—274), Milan 3090—3110 (3220.50 do 3222.50), Praga 879.50—885.50 (895.50 do 901.50), Newyork 641—645 (666—670), Pariz 4997.50—5057 (5060—5100), Curih 11.337.50 do 11.387.50 (11.650—11.700). V oklepajih kurzi z dne 29. aprila.

g Zakaj se je dvignila lira? Vzrok skakanja lire in visokega kurza devize Italije je iskati v tem, da je Italija izboljšala svojo trgovsko bilanco za tri milijarde lir in v tem, da je znižala stanje papirnatega denarja po zadnjem izkazu za eno milijardo. Kaj pa pri nas? Kaj trgovska politika, kaj finančna remediura, dovolj li, da vladajo demokrati!

g Cene petroleja so po zadnji zelo ugodni konjunkturi za mineralna olja in za petrolej posebej, kakor poročajo iz Poljske, zadnje dni zopet močno padle.

g Razglas. Državne železnice kraljevine Srba, Hrvata in Slovenaca, Direkcija Zagreb, raspisala je za dan 16. maja 1921 u 10 sati »Jeftimbeni natječaj« za gradnjo dviju trokatnica, koje će sadržavati 32 stana. Jeftimbeni oglas izišao je u svim službenim novinama. Podaci o jeftimbima dobivaju se kod Direkcije drž. željeznica u Zagrebu, odjeljenje D, soba broj 77. 1586

KLAVIR

se ceno proda. Naslov pove uprava lista pod štev. 1550.

SPECIJSKA TVRDKA

Ludovik Ševar vd. na RAKEKU

izvršuje najhitreje vse v do stroke spajajoče posle, tudi ocarjanja.

1000 K nagrade dotičnemu, ki mi pre-
skrbi na deželi v Slo-
veniji v najem posestvo s hišo, oziroma
stanovanje z dvema sobama, hlevom in
vrtom. Naslov pove uprava lista pod šte-
vilko 1572.

Maslovna obednica iz hrastovega lesa,
kompletna, dalje di-
van in pisalna miza se proda za 10.000 K.
Istotam se proda zelena švilena obleka za
800 K. Tomše, Rimska cesta 23.

-Manjšo hladilno (ledno) omaro-
že rabljeno, knpi Jugoslovanska tis-
karna v Ljubljani.

Naprodaj: Ze rabljene stvari: Kuhinjska
miza otroška miza in klo-
pica več olin. slik po nizki ceni. Moške
hlače, ženski čevlji št. 36. Dunajska cesta
št. 25.

Kupi se kočija

na polpokrita, lepa, lahka za enega
konja. Pojasnila daje uprava Sloven-
ca pod št. 1552.

Potrjim srcem javljamo vsem
sorodnikom, prijateljem in znan-
cem, da je naša srčno ljubljena
soproga in mati, gospa

Franciška Jaklič

v soboto ob 2. uri pop. umrla
po dolgi mučni bolezni v 54. letu
starosti.

Pogreb nepozabne rajnice je
bil v ponedeljek ob 10. uri do-
poldan.

Karlova pri Vel. Laščah,
dne 3. aprila 1921.

Janez Jaklič, soprog.
Jožef, Franciška, Ivan
in **Mihaela, otroci.**

Sprejemem tako **učenko**
15 let staro, za svojo manufakturno trgo-
vino. — **Ivan Ogrin, Novomesto.**

Vinska sodčka

se prodaja, dobro ohranjena, iz hrasto-
vega lesa z železnimi obroči (lit. 370 in
209.) po nizki ceni. Baraka IV. št. 15.
Spod. Šiška.

Prodajalka

pridna pošena z vso oskrbo izven
hiše, katera bi znala tudi nekoliko šivati,
se sprejme takoj v modno trgovino v
Ljubljani. Naslov pove upravnistvo „Slo-
venca“ pod št. 1567.

Sprejme se v vseh kontorskih poslih
izveščana

pisarniška moč

zmožna slov., hrv. in nemškega jezika.
Ponudbe s prepisi spricheval in zahtevki
na upravnistvo tega lista pod šifro
»Dobra moč« št. 1583.

Žaga v Zagorju

z vodno močjo 35 konj. sil in velikim pro-
storom, v dobrem stanju, se proda. Več
pove **Tomo Koprivc, Zagorje ob Savi.**

Moderno

strojno
mizarstvo

se priporoča slavnemu občinstvu, stav-
benim podjetjem, tverkam poštstva za do-
bavo vsakovrsnih v mojo stroko spada-
jočih del po konkurenčnih cenah. Proračuni
na zahtevo na razpolago.

Tvrška M. Gogala, Bled.

la PORTLANDCEMENT

na drobno in debelo, cementne cevi, plošče
za tlak, stopnice iz umetnega kamna in
druge cem. izdelke dobavlja najceneje

Betonska tvornica J. CIHLAR,
Ljubljana.

Izvrševanje in šniti kanalizacij.

Prvovrstna

Es-ka

kolesa

Najfinejše
predvojno
kvalitetno blago

J. Gorec

Ljubljana

Gospodarska c. 14

Ign. Hladnik, op. 73.

Tri Marijine Kantate

za izvenliturgične pobožnosti in cerkvene
koncerte, za samospelne mešan zbor z
orglami. Cena 5 dinarjev.

TOVORNI
AUTOMOBIL

in priklopni voz se kupi. Ponudbe z
navedbo cene na upravnistvo pod To-
vorni auto 1557.

Večje industrijsko podjetje sprejme pod ugodnimi pogoji

KNJIGOVODJO

z večletno prakso, ki je obenem samostojen korespondent v slovenščini in
nemščini. Reflektira se samo na prvovrstno moč. — Obširne ponudbe pod
„Prima moč 7776“ na upravo tega lista.

Dežne plašče

iz nepremočljivega angleškega »Waterproof Cloth«, kakor ravno
takega blaga na metre, po zelo znižanih cenah priporoča tverška

A. & E. SKABERNE.

Lahki bencin, splitski cement in domači sladkor
beli kristalni

se dobi po najnižji ceni pri

Gospodarski zvezi v Ljubljani.

Štiri milijone kron

zadene v najbolj srečnem slučaju igralec Državne Razredne
Loterije.

Premijo 320.000.— kron

v tretjem razredu in premijo v četrtem razredu

400.000.— kron

sta zadeli srečki, kupljeni pri

Zadružni Gospodarski banki.

Novo žrebanje

se vrši od 12. maja do 2. junija. Kdor je doslej igral, a še ni
zadel, mora zamenjati srečke 4. razreda za nove srečke 5. razreda
do 7. maja. Nova srečka stane kolikor stara: cela K 192, polovica
K 96, četrtina K 48, osmina K 24. — Kdor še ni igral, a hoče
igrati v petem razredu, mora plačati srečke vseh petih razredov,
torej petkratni iznos.

Zadnja prilika!

Nekaj srečk ima še na razpolago

Zadružna Gospodarska banka d. d.

v LJUBLJANI, Dunajska cesta 38/I.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z o. z.

Marijin trg št. 8.

v Ljubljani.

Wolfova ulica št. 1.

Podružnica v MURSKI SOBOTI in DOLNJI LENDAVI.

Poštni čekovni račun št. 11.323. Telefon št. 54.

Brzjavni naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana.

SPREJEMA hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

Hranilne vloge se izpla-
čujejo brez odpovedi.

4 1/2 %

Hranilne vloge z odpovednim ro-
kom se obrestujejo po dogovoru.

čistih brez odbitka. Izvenljubljanski vlagatelji dobe poštne položnice.

Denarni promet v lanskem letu: 128,000.000 K. Jamstvena glavnica 2 in pol milijona kron.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje po-
sojila na vknjižbo, poročstvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.